

Az igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló tervezetre az alábbi észrevételt teszem.

A tervezet 21. pontja a **polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény módosítása körében beiktatja** a következő 147/A. §-t:

„147/A. § [A határidő túllépése]

(1) Ha a bíróság a számára törvényben megállapított intézkedési határidőt túllépi, a határidő lejártát követő naptól kezdve naponta a – késedelem első napján érvényes – minimálbér 3 százalékának megfelelő mértékű vagyoni elégtételt nyújt hivatalból a felek részére.

(2) A vagyoni elégtételt az a bíróság nyújtja, amelynek eljárásában a határidő túllépés megvalósult. Ha az eljárás bíróság nem jogi személy, a vagyoni elégtételt az a jogi személyiséggel rendelkező bíróság nyújtja, amelynek illetékességi területén az eljárás bíróság található.

(3) A bíróság a vagyoni elégtétel nyújtására vonatkozó kötelezettségről – a vagyoni elégtételre jogosultak nevének, lakóhelyének (székhelyének), valamint a vagyoni elégtétel összegének megjelölésével – a határidő túllépéssel érintett intézkedés megtételétől számított nyolc napon belül értesíti a vagyoni elégtételt nyújtó bíróság gazdasági hivatalát. A gazdasági hivatal az értesítés kézhezvételétől számított 30 napon belül intézkedik a kifizetés iránt.”

Észrevétel: A magyar jogrendszer a polgári per ésszerű időn belüli befejezéséhez fűződő jog érvényesülését a perkoncentráció elvén alapuló eljárásjogi törvénnyel biztosítja. A szóban forgó eljárási alapjog megsértésének szankciója a Pevtv. szerinti vagyoni elégtétel, melyet az EJEB is elfogad hatékony belső jogi jogorvoslatként. A Pevtv. rendszere összhangban áll az EJEB, az AB és annyiban a rendes bíróságok ítélkezési gyakorlatával is, hogy a jogsértést nem az egyes eljárási határidők megsértésében, hanem az eljárás egészének, illetve egyes szakaszainak időtartamában, a jogvita jellege alapján megállapítható ésszerű időtartam túllépésében határozza meg. A bíróságokkal szembeni társadalmi elvárás nem az, hogy a polgári perben soha ne kerüljön sor egyetlen határidő túllépésére sem, hanem az, hogy a bíróság koncentráltan folytassa le az eljárást és annak végén érdemben helyes döntést hozzon. Alapvetően téves tehát az a koncepció, hogy bármely intézkedési határidő túllépése sérti a feleknek a per ésszerű időn belüli befejezéséhez fűződő jogát. A vagyoni elégtétel jogalapja kizárólag az eljárási alapjog megsértése lehet. Jogsértés hiányában pedig indokolatlan a bíróság szankcionálása.

A tervezet alapját képező hatástanulmányok ismerete nélkül is állítható, hogy az utóbbi évek Pp-módosításai által beiktatott szigorú eljárási határidők az átlagos bírói munkateher mellett nem tarthatók be maradéktalanul. Az OBH által elrendelt célvizsgálat eredménye azt mutatja, hogy a kiskorú gyermekek érintő perekben a Pp. tárgyalás kitűzésére és elhalasztására vonatkozó rendelkezéseit a bírók csak jelentős többletmunkával, pótnapok betűzésével tudják megtartani, ami egyébként nem elvárható.

Irreális elgondolás az, hogy a bíróság a saját határidő-túllépését hivatalból szankcionálja. Kicsi a valószínűsége annak, hogy maga az eljáró bíró észleli az intézkedési határidő túllépését. A 6/2015. (XI.30.) OBH utasítás 120. §-a alapján végzett igazgatási ellenőrzés csak egyes határidőkre (az első bírói intézkedés, írásba foglalás, felterjesztés) terjed ki. A bíróságnak nem áll rendelkezésére olyan informatikai eszköz, mellyel minden ügyben minden határidő túllépése megállapítható. Kizárólag a bírói munka értékelését megalapozó vizsgálat terjed ki az összes intézkedési határidő megtartásának a vizsgálatára, de az rendszeresen, minden ügyre kiterjedően nem végezhető el.

Annak ellenére, hogy a tervezet deklarált célja a felesleges adminisztrációs teher csökkentése és az érdemi munkavégzésre fordítható idő növelése, az intézkedési határidő túllépésével összefüggő adminisztratív és eljárási teher nyilvánvalóan nőni fog. Az elsőfokon eljáró bírók mellett a fellebbviteli tanácsokra és a törvényszéki gazdasági hivatalra is jelentős terhet ró.

A tervezet alapján nem tűnik átgondoltnak a vagyoni elégtétel jogosultjának személye. A tervezet „feleket” említ, ugyanakkor a polgári pernek van olyan szaka, a perindítási szak, amikor az alperes még nem alanya a pernek, közte és a bíróság között a kereset közlésével keletkezik majd az a közjogi

jogviszony, melyben az alperes eljárási alapjogának sérelme felmerülhet. Erre tekintettel indokolt lenne egyértelműen kimondani, hogy a per melyik szakában, melyik fél a vagyoni elégtétel jogosultja.

A vagyoni elégtétel napi összege a jelenlegi minimálbérrel számolva 8724 Ft, ami jelentősen eltúlzott (több mint hússzorosa) a Pevtv. alapján megítélt vagyoni elégtételhez képest. Ráadásul a felek számának függvényében többszörös is lehet.

A tervezet szerint a Pp. a következő NYOLCADIK/A RÉSSZEL egészül ki:

„NYOLCADIK/A RÉSZ

591/A. § [Az általános szabályok alkalmazása]

Az egyszerűsített polgári perben e törvény rendelkezéseit az e részben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

591/B. § [Az egyszerűsített polgári per szabályainak alkalmazása]

(1) Az egyszerűsített polgári per szabályai alkalmazásának – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – a felek közös megegyezésén alapuló szerződéses kikötése alapján van helye.

(2) Az egyszerűsített polgári perre vonatkozó kikötésnek nincs helye

a) személyi állapotot,

b) az 508. § (1) bekezdése szerinti jogviszonyt, valamint

c) fogyasztói jogviszonyt

érintő jogvitában.

(3) Az egyszerűsített polgári perre vonatkozó kikötéssel érintett követelés fizetési meghagyásos eljárásban nem érvényesíthető.

591/C. § [Az egyszerűsített polgári perre vonatkozó általános rendelkezések]

(1) Az egyszerűsített polgári perben a jogi képviselő kötelező.

(2) Az egyszerűsített per nem különül el perfelvételi és érdemi tárgyalási szakra.

(3) Az egyszerűsített polgári perben előterjesztett kereset nem kapcsolható össze más keresettel.

(4) Az egyszerűsített polgári perben nincs helye

a) keresetváltoztatásnak,

b) ellenkérelem-változtatásnak,

c) beavatkozásnak,

d) viszontkereset előterjesztésének,

e) beszámításnak,

f) szünetelésnek,

g) tárgyalás és meghallgatás tartásának,

h) csatlakozó fellebbezésnek, és

i) felülvizsgálatnak.

(5) A Pp. 121. § (1) bekezdés c)–f) pontjában meghatározott ok bekövetkezése esetén a pert az általános szabályok szerint kell folytatni.

(6) A bíróság az egyszerűsített polgári perben soron kívül jár el, a bíróság általános intézkedési kötelezettségének határideje legfeljebb nyolc nap.

591/D. § [Bizonyítás]

(1) Az egyszerűsített polgári perben kizárólag okirati és szakértői bizonyításnak van helye.

(2) Az egyszerűsített polgári perben

a) az igazságügyi szakértőkről szóló törvény szerinti, megbízás alapján eljáró,

b) közjegyzői nemperes eljárásban kirendelt, vagy

c) polgári nemperes eljárásban kirendelt

szakértő – szakvéleménye használható fel.

(3) A szakértő az egyszerűsített polgári perben történő felhasználás céljából kért szakvélemény esetében köteles

a) az ellenfelet értesíteni a kirendelés tárgyáról, a vizsgálandó kérdések köréről, az általa kitűzött helyszíni szemléről és vizsgálatról,

b) lehetővé tenni, hogy az ellenfél a kirendelés tárgyára vonatkozó nyilatkozatát, a vizsgálat tárgya szempontjából lényeges észrevételeit előterjessze,

c) a szakvéleményét az ellenfél vele közölt nyilatkozatát, észrevételeit is értékelő módon elkészíteni.

(4) Aggályos a szakvélemény akkor is, ha a szakértő a (3) bekezdésben foglalt kötelezettségeit nem teljesítette.

(5) A szakvélemény kiegészítésének, új szakértő, más szakértő alkalmazásának a perben nincs helye.

591/E. § [Keresetlevél]

(1) A keresetlevélnek a 170. §-ban meghatározottakon túl tartalmaznia kell az egyszerűsített polgári perre vonatkozó kikötést tartalmazó szerződésre történő utalást.

(2) A keresetlevélhez a 171. §-ban meghatározottakon túl csatolni kell az egyszerűsített polgári perre vonatkozó kikötést tartalmazó szerződést, valamint az okirati bizonyítékok mellett – amennyiben a perben szakértői bizonyítás szükséges – az e rész szerint előírásoknak megfelelő szakértői véleményt.

591/F. § [Ellenkérelem, további írásbeli nyilatkozat, áttérés az általános szabályokra, egyezség]

(1) Az írásbeli ellenkérelem előterjesztésére nyitva álló határidő a keresetlevél kézbesítésétől számított tizenöt nap, amelynek határideje nem hosszabbítható meg.

(2) A bíróság az ellenkérelem előterjesztését követően – a felperesnek az ellenkérelmet is megküldve – rövid határidővel felhívja a feleket, hogy írásban nyilatkozzanak

a) kéri-e a per általános szabályok szerinti folytatását, vagy

b) esetleges megegyezési szándékukról és azzal egyidejűleg nyújtják be egyezségi megállapodásukat.

(3) Ha a felek közösen kéri a per általános szabályok szerinti folytatását, a bíróság perfelvételi tárgyalást tűz ki, és a továbbiakban az általános szabályok szerint folytatja az eljárást.

(4) Ha a felek benyújtják egyezségi megállapodásukat a bírósághoz, a perbeli egyezséget a bíróság – ha az egyezség jóváhagyásának feltételei fennállnak – az írásbeli eljárás keretében végzésével jóváhagyja.

(5) A bíróság – szükség esetén – az írásbeli ellenkérelem előterjesztését követően, kizárólag a korábban megtett állítások, tagadások, vitatások, csatolt okiratok vonatkozásában, legfeljebb egy alkalommal, rövid határidővel írásbeli nyilatkozattételre hívhatja fel bármelyik felet.

591/G. § [Ítélet]

A bíróság az 591/F. § (2) bekezdés szerinti felhívás kiadásától számított harminc napon belül ítéletet hoz.

591/H. § [Fellebbezés, másodfokú eljárás]

(1) Az egyszerűsített polgári perben a fellebbezési határidő nyolc nap.

(2) Végzés elleni fellebbezés esetén a fellebbező fél ellenfele az észrevételét öt nap alatt teheti meg. A végzés elleni fellebbezést a másodfokú bíróság tizenöt napon belül bírálja el.

(3) Az ítélet elleni fellebbezésnek az elsőfokú eljárás szabályainak lényeges megsértésére vagy az ügy érdemi elbírálásának alapjául szolgáló jogszabály téves alkalmazására hivatkozással van helye.

(4) A (3) bekezdés alkalmazásában lényeges eljárási szabálysértésnek az olyan jogszabálysértés minősül, amelynek az ügy érdemi elbírálására kihatása volt.

(5) Az ítélet elleni fellebbezést az elsőfokú bíróság az iratok felterjesztését megelőzően azzal a figyelmeztetéssel kézbesíti a fellebbező fél ellenfelének, hogy a fellebbezés átvételétől számított nyolc napon belül az elsőfokú bíróságnál fellebbezési ellenkérelmet terjeszthet elő.

(6) Az ítélet elleni fellebbezés esetén az elsőfokú bíróság legkésőbb a fellebbezési ellenkérelem előterjesztésére nyitva álló határidő letelte után az iratokat felterjeszti a másodfokú bírósághoz.

(7) A másodfokú bíróság az ítélet elleni fellebbezést harminc napon belül bírálja el."

Észrevétel: a Pp. új 591/B. § (1) bekezdésében alkalmazott terminológia (a felek „közös megegyezésén alapuló” szerződéses kikötés) a polgári anyagi jogtól idegen. A Ptk. a szerződési jog körében a kölcsönös és egybehangzó, valamint az egyedileg megtárgyalt kifejezéseket használja. Vonatkozó indokolás hiányában nem egyértelmű, hogy a jogalkotói szándék az általános szerződési feltételként meghatározott szerződési kikötések kizárására, tehát arra irányult-e, hogy az egyszerűsített per csak egyedileg megtárgyalt szerződési kikötés tárgya lehessen, vagy csak nem szerencsés megfogalmazással egyszerűen szerződési kikötésre utal. Amennyiben a jogalkotó nem kívánta kizárni az egyszerűsített per

általános szerződési feltételként való kikötését, már az eljárás kezdeti szakaszában jogalkalmazási nehézséget okozhat annak megállapítása, hogy a kikötés a szerződés részévé vált-e, érvényes-e, esetleg fogyasztó és vállalkozás között jött-e létre.

A bizonyítási szabályok körében a Pp. 591/D. § (2) bekezdése alapján magánszakértő és más eljárásban kirendelt szakértő alkalmazására kerülhet sor. A Pp. 591/E. § (2) bekezdés előírja, hogy a keresetlevélhez csatolni kell a szakértői véleményt. Arra vonatkozó rendelkezés nincs, hogy az írásbeli ellenkérelemhez is csatolható-e szakértői vélemény, de az ellenkérelem előterjesztésének tizenöt napos (meg nem hosszabbítható) határideje ennek lehetőségét gyakorlatilag kizárja.

A Pp. 591/D. § (5) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a szakvélemény kiegészítésének, új szakértő, más szakértő alkalmazásának a perben nincs helye. Ezzel a jogalkotó kizárja, hogy a bizonyító fél ellenfele (gyakorlatilag az alperes) a Pp. 304. § (1) bekezdése szerinti jogával élve a magánszakértőhöz a magánszakértői véleményre vonatkozó kérdést intézzon. E garanciális jog érvényesülését nem biztosítja a szakértő azon kötelezettsége, hogy a saját eljárása során az ellenfél nyilatkozatát, észrevételét is figyelembe vegye, hiszen a bizonyító fél ellenfele a magánszakértői vélemény ismeretében és nem annak elkészülte előtt tudja a kérdező jogát hatékonyan gyakorolni. Ezzel szemben a normaszöveg alapján úgy tűnik, a más eljárásban kirendelt szakértő szakvéleménye kapcsán ugyanezen jog megilleti a feleket, mivel a Pp. 306. § (3) bekezdése a kérdések feltevését és az aggályosság kiküszöböléséhez szükséges felvilágosítás megadását nem [a szakvélemény kiegészítése] cím alatt szabályozza.

Ezzel ellentétes értelmezés mellett nem állapítható meg, hogy az egyszerűsített perben van-e lehetőség a szakértői bizonyítás továbbfejlesztésére, illetve mi a szakvélemény (és a magánszakértői vélemény) aggályosságának a következménye. Amennyiben a jogalkotó szándéka az, hogy az aggályosság következményét – minden további eljárási cselekmény nélkül – a felperes viselje, ezt kifejezetten ki kellene mondania. A tervezet normaszövege alapján ugyanis legfeljebb a Pp. 591/F. § (5) bekezdéséből és az 591/G. § szerinti harminc napos határidőből lehet erre következtetni.

Gyakorlati tapasztalat, hogy az egyszerűsített per alapját képező vagyoni jogi (azon belül is szerződésből fakadó) jogviták kapcsán készülő szakvélemények között igen ritka az aggálytalan. Szinte minden szakvélemény kiegészítésre szorul. A szakértői bizonyítás továbbfejlesztésének (az aggályosság kiküszöböléséhez szükséges eljárás lefolytatásának) kizártsága viszont azzal jár, hogy az egyszerűsített perek jelentős részében a bizonyítatlanság következményeként fog elutasító, de a jogvitát érdemben el nem döntő, mégis anyagi jogerőhatással bíró ítélet születni. Prognosztizálható tehát, hogy az egyszerűsített per – a felek szempontjából – a rövid pertartamon kívül nem fog előnnyel járni; a gazdasági életben nem lesz hatékony jogérvényesítési eszköz.

A bíróság szemszögéből az extrém rövid határidők betarthatósága kérdéses. A Pp. 591/G. §-ban írt harminc napos határidő objektívnak tűnik: az 591/F. § (2) bekezdése szerinti felhívás kiadásával indul. Ebben a határidőben van lehetősége a bíróságnak az 591/F. § (5) bekezdése alapján a feleket nyilatkozattételre felhívni, amit figyelembe véve az ítélet harminc napon belüli meghozatala lehetetlennek tűnik.

A tervezet 8. pontja az **igazságügyi szakértő nemperes eljárásban történő kirendeléséről és ezzel összefüggésben a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény módosításáról szóló 2005. évi XLVIII. törvény módosítása** körében a 48. §-ban úgy rendelkezik, hogy

Az Sznpvt. 4. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép: „(1) A szakértő a szakvéleményt a szakértőt kirendelő végzés kézhezvételétől számított 30 napon belül – az egyszerűsített polgári perben történő felhasználás céljából kért szakvélemény esetében 45 napon belül – köteles előterjeszteni. A bíróság a szakértő – határidő lejárta előtt előterjesztett – kérelmére a határidőt egy alkalommal, legfeljebb 30 nappal meghosszabbíthatja.”

A tervezet 10. pontja az **egyes közjegyzői nemperes eljárásokról szóló 2008. évi XLV. törvény módosítása** körében az 56. §-ban úgy rendelkezik, hogy

A Kjnp. 26. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép: „(1) A szakértő a szakvéleményt a szakértőt

kirendelő végzés kézhezvételétől számított 30 napon belül – az egyszerűsített polgári perben történő felhasználás céljából kért szakvélemény esetében 45 napon belül – köteles előterjeszteni. A közjegyző a szakértő - határidő lejárta előtt előterjesztett - kérelmére a határidőt egy alkalommal, legfeljebb 30 nappal meghosszabbíthatja.”

Észrevétel: Bár az egyszerűsített polgári perben történő felhasználás céljából készülő szakvélemény előterjesztésének határideje 15 nappal hosszabb az általános határidőnél, ezzel együtt is távol áll a szakértő alkalmazásának valóságától – a szakértőhiányból adódó leterheltség miatt – az a követelmény, hogy az igazságügyi szakértő 45-75 napon belül előterjeszti a szakvéleményt.

